HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

25 februarie 2010 *

În cauza C-386/08,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Finanzgericht Hamburg (Germania), prin decizia din 30 iulie 2008, primită de Curte la 1 septembrie 2008, în procedura

Firma Brita GmbH

împotriva

Hauptzollamt Hamburg-Hafen,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul K. Lenaerts, președintele Camerei a treia, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a patra, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii E. Juhász, J. Malenovský (raportor) și T. von Danwitz, judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: domnul B. Fülöp, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 3 septembrie 2009,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Firma Brita GmbH, de D. Ehle, Rechtsanwalt;

— pentru Comisia Europeană, de doamna C. Tufvesson, de domnul F. Hoffmeister și de doamna L. Bouyon, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 29 octombrie 2009,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea Acordului euromediteraneean de instituire a unei asocieri între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Statul Israel, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 20 noiembrie 1995 (JO 2000, L 147, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 73, p. 206, denumit în continuare „Acordul de asociere CE-Israel”), luând în considerare Acordul de asociere euromediteraneean interimar privind schimburile comerciale și cooperarea dintre Comunitatea Europeană, pe de o parte, și Organizația pentru Eliberarea Palestinei (OLP), care acționează în numele Autorității Palestiniene din Cisiordania și Fâșia Gaza,

pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 24 februarie 1997 (JO 1997, L 187, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 15, p. 19, denumit în continuare „Acordul de asociere CE-OLP”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu vamal între Firma Brita GmbH, societate de drept german, pe de o parte, și Hauptzollamt Hamburg-Hafen (autoritatea vamală din portul Hamburg), pe de altă parte, cu privire la decizia acesteia de a refuza să acorde reclamantei din acțiunea principală un tratament preferențial pentru importul de bunuri fabricate în Cisiordania.

Cadrul juridic

Convenția de la Viena

3 Potrivit articolului 1 din Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor din 23 mai 1969 (Recueil des traités des Nations unies, vol. 1155, p. 331, denumită în continuare „Convenția de la Viena”), intitulat „Domeniul de aplicare al prezentei convenții”, aceasta se aplică tratatelor încheiate între state.

4 Articolul 3 din Convenția de la Viena, intitulat „Acorduri internaționale care nu intră în cadrul prezentei convenții”, prevede:

„Faptul că prezenta convenție nu se aplică nici acordurilor internaționale încheiate între state și alte subiecte de drept internațional ori între aceste alte subiecte de drept internațional, nici acordurilor internaționale care nu au fost încheiate în formă scrisă nu aduce vreo atingere:

[…]

b) aplicării în privința acestor acorduri a tuturor regulilor enunțate în prezenta convenție, cărora le-ar fi supuse în temeiul dreptului internațional independent de convenție;

[…]”

5 Potrivit articolului 31 din Convenția de la Viena, intitulat „Regula generală de interpretare”:

„1. Un tratat trebuie să fie interpretat cu bună-credință potrivit sensului obișnuit ce se atribuie termenilor tratatului în contextul lor și în lumina obiectului și scopului său.

2. În vederea interpretării unui tratat, […]

3. Se va ține seama, odată cu contextul:

[…]

c) de orice regulă pertinentă de drept internațional aplicabilă relațiilor dintre părți.

[…]”

6 Articolul 34 din această convenție, intitulat „Regula generală privind statele terțe”, prevede:

„Un tratat nu creează nici obligații, nici drepturi pentru un stat terț fără consimțământul său.”

Acordul de asociere CE-Israel

7 Acordul de asociere CE-Israel, aprobat prin Decizia 2000/384/CE, CECO a Consiliului și a Comisiei din 19 aprilie 2000 (JO L 147, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 21, p. 17), a intrat în vigoare la 1 iunie 2000.

8 Articolul 6 alineatul (1), cuprins în titlul II din acest acord, referitor la libera circulație a mărfurilor, prevede:

„(1) Comunitatea și Israelul consolidează zona liberului schimb în conformitate cu modalitățile enunțate în prezentul acord și cu dispozițiile Acordului General pentru Tarife și Comerț din 1994 și ale altor acorduri multilaterale privind comerțul cu mărfuri anexate la Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) […]”

9 Potrivit articolului 8 din acordul menționat, în ceea ce privește produsele industriale în sensul acestui acord și sub rezerva derogărilor prevăzute în acesta, „[s]unt interzise taxele vamale la import și la export, precum și taxele cu efect echivalent între Comunitate și Israel […]”.

10 Articolul 75 alineatul (1) din Acordul de asociere CE-Israel prevede:

„Fiecare parte poate sesiza Consiliul de asociere cu privire la orice litigiu referitor la aplicarea sau la interpretarea prezentului acord.”

11 Domeniul de aplicare teritorial al Acordului de asociere CE-Israel este definit la articolul 83 din acesta după cum urmează:

„Prezentul acord se aplică, pe de o parte, teritoriilor în care se aplică tratatele de instituire a Comunității Europene și a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului și în condițiile prevăzute de tratatele respective și, pe de altă parte, teritoriului Statului Israel."

12 Protocolul nr. 4 anexat la Acordul de asociere CE-Israel (denumit în continuare „Protocolul CE-Israel") stabilește normele privind definiția noțiunii „produse originare" și metodele de cooperare administrativă.

13 Conform articolului 2 punctul 2 din acest protocol, sunt considerate produse originare din Israel produsele obținute în întregime în Israel, în sensul articolului 4 din acest protocol, precum și produsele obținute în Israel care conțin materiale care nu au fost obținute în întregime în Israel, dar cu condiția ca aceste materiale să fi făcut obiectul, în Israel, al unor prelucrări sau transformări suficiente în sensul articolului 5 din acest protocol.

14 Potrivit articolului 17 alineatul (1) din acest protocol:

„La importul în una dintre părți, produsele originare în sensul prezentului protocol beneficiază de dispozițiile prezentului acord, la prezentarea:

(a) fie a unui certificat de circulație a mărfurilor EUR.1 […];

(b) fie, în cazurile prevăzute la articolul 22 alineatul (1), a unei declarații […] menționată de exportator pe o factură, un bon de livrare sau pe orice alt document comercial care descrie produsele în cauză suficient de detaliat pentru a putea fi identificate (denumită în continuare «declarație pe factură»).”

15 Potrivit alineatului (1) litera (a) al articolului 22 din protocolul menționat, intitulat „Condițiile de întocmire a unei declarații pe factură”, declarația pe factură prevăzută la articolul 17 alineatul (1) litera (b) din acesta din urmă poate fi întocmită de un exportator desemnat în sensul articolului 23 din același protocol.

16 În temeiul articolului 23 menționat, autoritățile vamale din statul de export pot autoriza orice exportator denumit „exportator desemnat” care realizează frecvent exporturi de produse reglementate prin Acordul de asociere CE-Israel și care furnizează la cererea autorităților vamale toate garanțiile necesare pentru a controla caracterul originar al produselor, precum și îndeplinirea celorlalte condiții ale prezentului protocol să întocmească declarații pe factură. O astfel de declarație atestă caracterul originar al produselor în cauză și permite astfel importatorului să beneficieze de regimul preferențial prevăzut de acordul menționat.

17 Articolul 32 din Protocolul CE-Israel reglementează procedura de verificare a dovezii de origine după cum urmează:

„(1) Controlul ulterior al certificatelor EUR.1 și al declarațiilor pe factură se efectuează prin sondaj sau de fiecare dată când autoritățile vamale ale țării importatoare au îndoieli în ceea ce privește autenticitatea acestor documente, caracterul originar al produselor în cauză sau respectarea celorlalte condiții prevăzute de prezentul protocol.

(2) În sensul aplicării dispozițiilor alineatului (1), autoritățile vamale ale [statului] importato[r] retrimit certificatul EUR.1 și factura, în cazul în care a fost prezentată, sau declarația pe factură sau o copie a acestor documente autorităților vamale din statul exportator indicând, după caz, motivele de fond sau de formă care justifică investigația.

În sprijinul cererii de control ulterior, acestea furnizează toate documentele și toate informațiile obținute care sugerează că mențiunile incluse în certificatul EUR.1 sau în declarația pe factură sunt inexacte.

(3) Controlul este efectuat de autoritățile vamale din [statul] exportato[r]. În acest scop, acestea sunt autorizate să solicite toate dovezile și să efectueze inspectări ale contabilității exportatorului sau orice alt tip de verificare pe care o consideră utilă.

(4) […]

(5) Autoritățile vamale care solicită controlul sunt informate cu privire la rezultatele acestuia cel târziu în zece luni. Acestea trebuie să indice cu claritate dacă documentele sunt autentice și dacă produsele în cauză pot fi considerate ca produse originare și îndeplinesc celelalte condiții prevăzute de prezentul protocol.

[…]

(6) În cazul unor îndoieli justificate și în absența unui răspuns la expirarea termenului de zece luni sau în cazul în care răspunsul nu conține informații suficiente pentru a

stabili autenticitatea documentului în cauză sau originea reală a produselor, autoritățile vamale de control refuză dreptul la tratament preferențial, cu excepția cazurilor de forță majoră sau a unor circumstanțe excepționale."

18 În ceea ce privește soluționarea litigiilor, articolul 33 din Protocolul CE-Israel prevede:

„În cazul în care, cu ocazia controalelor prevăzute la articolul 32, apar litigii care nu pot fi soluționate între autoritățile vamale care au solicitat controlul și autoritățile vamale care sunt răspunzătoare de efectuarea acestuia sau în cazul în care se ridică o problemă de interpretare a prezentului protocol, aceste litigii sunt prezentate comitetului de cooperare vamală.

[…]"

19 Potrivit articolului 39 din acest protocol, intitulat „Comitetul de cooperare vamală":

„(1) Se înființează un comitet de cooperare vamală însărcinat cu asigurarea cooperării administrative în vederea aplicării corecte și uniforme a prezentului protocol și îndeplinirii oricărei alte sarcini în domeniul vamal care ar putea să îi fie încredințată.

(2) Comitetul este format, pe de o parte, din experți vamali ai statelor membre și din funcționari ai serviciilor Comisiei Comunităților Europene ale căror atribuții cuprind aspectele vamale și, pe de altă parte, din experți desemnați de Israel."

Acordul de asociere CE-OLP

20 Acordul de asociere CE-OLP, aprobat prin Decizia 97/430/CE a Consiliului din 2 iunie 1997 (JO L 187, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 15, p. 17), a intrat în vigoare la 1 iulie 1997.

21 Articolul 3 din acest acord prevede:

„Comunitatea și Autoritatea Palestiniană stabilesc în mod progresiv o zonă de liber schimb […] în conformitate cu dispozițiile din Acordul General pentru Tarife și Comerț din 1994 și din alte acorduri multilaterale privind comerțul cu bunuri anexate la Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) […]”

22 Articolele 5 și 6 din acordul menționat prevăd:

„Articolul 5

În schimburile comerciale dintre Comunitate și Cisiordania și Fâșia Gaza nu se introduce niciun drept vamal nou de import și nicio taxă cu efect echivalent.

Articolul 6

Produsele originare din Cisiordania și Fâșia Gaza sunt admise la importul în Comunitate cu scutirea de drepturi vamale și de taxe cu efect echivalent și fără restricții cantitative sau măsuri cu efect echivalent.”

23 În ceea ce privește domeniul de aplicare teritorial al aceluiași acord, articolul 73 prevede:

„Prezentul acord se aplică, pe de o parte, teritoriilor unde se aplică tratatele de instituire a Comunității Europene și a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului în condițiile prevăzute de aceste tratate și, pe de altă parte, teritoriului Cisiordaniei și Fâșiei Gaza.”

24 Protocolul nr. 3 anexat la Acordul de asociere CE-OLP (denumit în continuare „Protocolul CE-OLP”) stabilește normele privind definiția noțiunii „produse originare” și metodele de cooperare administrativă.

25 Conform articolului 2 alineatul (2) din acest protocol, sunt considerate produse originare din Cisiordania și din Fâșia Gaza produsele obținute în întregime în Cisiordania și în Fâșia Gaza, precum și produsele obținute în Cisiordania și în Fâșia Gaza și care conțin materiale care nu sunt obținute în întregime în Cisiordania și în Fâșia Gaza, cu condiția ca aceste materiale să fi făcut obiectul în Cisiordania și în Fâșia Gaza al unor prelucrări sau transformări suficiente.

26 Articolul 15 alineatul (1) din Protocolul CE-OLP prevede că produsele originare din Cisiordania și din Fâșia Gaza beneficiază de dispozițiile Acordului de asociere CE-OLP la importul în Comunitate, la prezentarea fie a unui certificat de circulație a mărfurilor EUR.1, fie, în cazurile prevăzute la articolul 20 alineatul (1) din acest protocol, a unei declarații întocmite de către exportator pe o factură, un bon de livrare sau pe orice alt document comercial care descrie produsele în cauză într-un mod suficient de detaliat pentru a putea să fie identificate. Această declarație este denumită „declarație pe factură”.

27 Articolul 16 alineatul (1) din Protocolul CE-OLP prevede că certificatul de circulație a mărfurilor EUR.1 este eliberat de către autoritățile vamale din statul exportator. Potrivit alineatului (4) al aceluiași articol, autoritățile vamale din Cisiordania și din Fâșia Gaza eliberează un astfel de certificat dacă produsele respective pot fi considerate ca fiind produse originare din Cisiordania și din Fâșia Gaza și îndeplinesc celelalte condiții prevăzute în protocolul menționat.

28 Conform articolului 20 alineatul (1) litera (a) din Protocolul CE-OLP privind condițiile de întocmire a unei declarații pe factură, o astfel de declarație poate fi întocmită de către un exportator autorizat în sensul articolului 21 din acest protocol. Potrivit alineatului (2) al articolului 20, se poate întocmi o declarație pe factură dacă produsele respective pot fi considerate produse originare din Comunitate, din Cisiordania și din Fâșia Gaza și îndeplinesc celelalte condiții prevăzute în protocolul menționat.

29 Articolul 21 din Protocolul CE-OLP privind exportatorii autorizați prevede la alineatul (1) că autoritățile vamale din statul exportator pot autoriza orice exportator care efectuează în mod frecvent exporturi de produse reglementate de Acordul de asociere CE-OLP și oferă, pentru autoritățile vamale, toate garanțiile pentru a controla caracterul originar al produselor, precum și respectarea tuturor celorlalte condiții din acest protocol să întocmească declarații pe factură.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

30 Reclamanta din acțiunea principală, Firma Brita GmbH, este o societate cu sediul în Germania. Aceasta importă impregnatoare pentru producerea apei carbogazoase, precum și accesorii și siropuri, fabricate de un furnizor israelian, Soda-Club Ltd, al cărei punct de producție este implantat în Mishor Adumin, în Cisiordania, la est de Ierusalim. Soda-Club Ltd este un exportator desemnat în sensul articolului 23 din Protocolul CE-Israel.

31 În cursul primului semestru al anului 2002, reclamanta din acțiunea principală a solicitat punerea în liberă circulație a unor mărfuri importate, prezentând în total mai mult de șaizeci de declarații vamale. Aceasta a indicat „Israel" ca fiind țara de origine a acestor mărfuri și a solicitat aplicarea tratamentului preferențial tarifar prevăzut de Acordul de asociere CE-Israel în temeiul declarațiilor pe factură întocmite de furnizor și afirmând că era vorba de produse originare din Israel.

32 Autoritatea vamală germană a acordat, cu titlu provizoriu, tratamentul preferențial tarifar solicitat, dar a inițiat o procedură de control ulterior. La solicitarea autorităților vamale germane, autoritatea vamală israeliană a răspuns că: „din verificarea pe care [aceasta a] efectuat-o rezultă că mărfurile în cauză sunt originare dintr-o zonă aflată sub responsabilitatea vămilor israeliene. În această calitate, aceste mărfuri sunt produse originare în conformitate cu Acordul de asociere CE-Israel și beneficiază de tratamentul preferențial în temeiul acestui acord".

33 Prin scrisoarea din 6 februarie 2003, autoritățile vamale germane au întrebat autoritatea vamală israeliană, cu titlu suplimentar, dacă mărfurile în cauză fuseseră fabricate în coloniile israeliene din Cisiordania, din Fâșia Gaza, din Ierusalimul de Est sau din Înălțimile Golan. Această scrisoare a rămas fără răspuns.

34 Astfel, prin decizia din 25 septembrie 2003, autoritățile vamale germane au refuzat dreptul la tratamentul preferențial acordat anterior, pentru motivul că nu se putea stabili cu certitudine dacă mărfurile importate intrau în domeniul de aplicare al Acordului de asociere CE-Israel. Prin urmare, s-a decis să se procedeze la recuperarea ulterioară a taxelor vamale în cuantum total de 19 155,46 euro.

35 Întrucât reclamația introdusă de reclamanta din acțiunea principală a fost respinsă, aceasta a sesizat Finanzgericht Hamburg (instanța fiscală din Hamburg) cu o acțiune având ca obiect anularea acestei decizii. Instanța de trimitere apreciază că soluționarea litigiului depinde de interpretarea Acordului de asociere CE-Israel, a Protocolului CE-Israel și a Acordului de asociere CE-OLP.

36 În aceste condiții, Finanzgericht Hamburg a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„(1) Ținând cont de faptul că tratamentul preferențial este prevăzut în două acorduri relevante în prezenta speță – și anume [Acordul de asociere CE-Israel și Acordul de asociere CE-OLP] – pentru mărfuri originare din teritoriul Statului Israel și, respectiv, din Cisiordania, se impune ca regimul preferențial solicitat să fie în orice caz acordat importatorului unor mărfuri originare din Cisiordania, chiar și atunci când se prezintă numai un certificat formal de origine din Israel?

În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare:

(2) În raport cu un importator care solicită acordarea tratamentului preferențial pentru mărfuri importate pe teritoriul Comunității, dovada de origine eliberată de autoritățile israeliene este obligatorie, în temeiul Acordului de asociere CE-Israel,

pentru autoritățile vamale ale unui stat membru – iar procedura de control în sensul articolului 32 din Protocolul [CE-Israel] nu este declanșată – atât timp cât autoritățile vamale ale acestui stat membru nu au alte îndoieli cu privire la originea produsului în afara celei cu privire la aspectul dacă marfa provine dintr-un teritoriu care este sub control israelian – și anume în temeiul Acordului interimar israeliano-palestinian din 1995 – și atât timp cât nu s-a aplicat procedura întemeiată pe articolul 33 din Protocolul [CE-Israel]?

În cazul unui răspuns negativ la a doua întrebare:

(3) În cazul în care, sesizate cu o cerere de control în temeiul articolului 32 alineatul (2) din Protocolul [CE-Israel] de autoritățile vamale ale statului membru de import, autoritățile israeliene confirmă (numai) că produsele respective au fost obținute într-un teritoriu aflat sub jurisdicție vamală israeliană și sunt, prin urmare, produse de origine israeliană și în lipsa unui răspuns al autorităților israeliene la cererea prin care se solicită precizări, formulată ulterior de autoritățile vamale ale statului membru de import, aceste din urmă autorități au dreptul, numai pentru acest motiv, să refuze automat acordarea tratamentului preferențial și în special fără să prezinte importanță în această privință originea reală a mărfurilor?

În cazul unui răspuns negativ la a treia întrebare:

(4) Autoritățile vamale [ale statului membru de import] au dreptul să refuze automat acordarea tratamentului preferențial în temeiul Acordului de asociere CE-Israel pentru motivul că – astfel cum s-a stabilit între timp – mărfurile sunt originare din Cisiordania sau trebuie să se acorde tratamentul preferențial în temeiul acestui acord și pentru mărfurile care au această origine, cel puțin atât timp cât nu s-a

aplicat o procedură de soluționare a litigiilor în sensul articolului 33 din Protocolul [CE-Israel] privind interpretarea noțiunii «teritoriu al Statului Israel», folosită în acest acord?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima și la a patra întrebare

37 Prin intermediul primei și al celei de a patra întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă autoritățile vamale ale statului membru de import pot refuza acordarea tratamentului preferențial instituit prin Acordul de asociere CE-Israel în cazul în care mărfurile respective sunt originare din Cisiordania.

38 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate că răspunsul la aceste întrebări depinde foarte mult de interpretarea care se impune a fi dată articolului 83 din Acordul de asociere CE-Israel, care definește domeniul de aplicare teritorial al acestuia din urmă.

39 În această privință, trebuie să se amintească faptul că un acord încheiat de Consiliul Uniunii Europene cu un stat terț, în conformitate cu articolele 217 TFUE și 218 TFUE, constituie, în ceea ce privește Uniunea Europeană, un act adoptat de o instituție a Uniunii, în sensul articolului 267 primul paragraf litera (b) TFUE, că, începând cu data intrării în vigoare a unui asemenea acord, dispozițiile acestuia sunt parte integrantă din ordinea juridică a Uniunii și că, în cadrul acestei ordini juridice, Curtea este competentă să se pronunțe cu titlu preliminar asupra interpretării acestui acord (a se vedea în acest

sens Hotărârea din 30 septembrie 1987, Demirel, 12/86, Rec., p. 3719, punctul 7, și Hotărârea din 16 iunie 1998, Racke, C-162/96, Rec., p. I-3655, punctul 41). În plus, fiind încheiat între două subiecte de drept internațional public, Acordul de asociere CE-Israel este guvernat de dreptul internațional și în special, din punctul de vedere al interpretării sale, de dreptul internațional al tratatelor.

40 Dreptul internațional al tratatelor a fost codificat, în esență, în Convenția de la Viena. Potrivit articolului 1 din această convenție, aceasta se aplică tratatelor încheiate între state. Cu toate acestea, conform articolului 3 litera b) din convenție, faptul că aceasta nu se aplică acordurilor internaționale încheiate între state și alte subiecte de drept internațional nu aduce vreo atingere aplicării în privința acestor acorduri a tuturor regulilor enunțate în convenția menționată, cărora le-ar fi supuse în temeiul dreptului internațional independent de convenție.

41 Rezultă că regulile cuprinse în Convenția de la Viena se aplică unui acord încheiat între un stat și o organizație internațională, precum Acordul de asociere CE-Israel, în măsura în care aceste reguli reprezintă expresia dreptului internațional general de natură cutumiară. În consecință, Acordul de asociere CE-Israel trebuie interpretat potrivit acestor reguli.

42 În plus, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că, deși Convenția de la Viena nu este obligatorie nici pentru Comunitate, nici pentru toate statele membre, o serie de dispoziții ale acesteia reflectă regulile dreptului cutumiar internațional, care, ca atare, sunt obligatorii pentru instituțiile Comunității și fac parte din ordinea juridică comunitară (a se vedea în acest sens Hotărârea Racke, citată anterior, punctele 24, 45 și 46; a se vedea de asemenea, în ceea ce privește trimiterea la Convenția de la Viena în cadrul interpretării unor acorduri de asociere încheiate de Comunitățile Europene, Hotărârea din 2 martie 1999, El-Yassini, C-416/96, Rec., p. I-1209, punctul 47, precum și Hotărârea din 20 noiembrie 2001, Jany și alții, C-268/99, Rec., p. I-8615, punctul 35 și jurisprudența citată).

43 Potrivit articolului 31 din Convenția de la Viena, un tratat trebuie să fie interpretat cu bună-credință potrivit sensului obișnuit ce se atribuie termenilor tratatului în contextul lor și în lumina obiectului și a scopului său. În această privință, trebuie să se țină seama, pe lângă context, de orice regulă pertinentă de drept internațional aplicabilă în relațiile dintre părți.

44 Printre aceste reguli pertinente care pot fi invocate în cadrul relațiilor dintre părțile la Acordul de asociere CE-Israel figurează principiul de drept internațional general al efectului relativ al tratatelor, potrivit căruia tratatele nu trebuie nici să dăuneze, nici să profite unor subiecte de drept terțe (*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*). Acest principiu de drept internațional general își găsește o expresie particulară în articolul 34 din Convenția de la Viena, în temeiul căruia un tratat nu creează nici obligații, nici drepturi pentru un stat terț fără consimțământul său.

45 Din aceste considerații introductive rezultă că articolul 83 din Acordul de asociere CE-Israel, care definește domeniul de aplicare teritorial al acestui acord, trebuie interpretat astfel încât să fie conform principiului *pacta tertiis nec nocent nec prosunt*.

46 În această privință, nu se contestă faptul că, în mod succesiv, Comunitățile Europene au încheiat două acorduri de asociere euromediteraneene, primul cu Statul Israel, al doilea cu OLP, care acționează în numele Autorității Palestiniene din Cisiordania și Fâșia Gaza.

47 Fiecare dintre aceste două acorduri de asociere are un domeniu de aplicare teritorial propriu. Articolul 83 din Acordul de asociere CE-Israel prevede că acesta se aplică „teritoriului Statului Israel". Articolul 73 din Acordul de asociere CE-OLP prevede că acesta se aplică „teritoriului Cisiordaniei și Fâșiei Gaza".

48 Astfel, aceste două acorduri de asociere urmăresc un obiectiv identic – prevăzut la articolul 6 alineatul (1) din Acordul de asociere CE-Israel, respectiv la articolul 3 din Acordul de asociere CE-OLP –, și anume stabilirea și/sau consolidarea unei zone de liber schimb între părți, și au același obiect – definit, pentru produsele industriale, la articolul 8 din Acordul de asociere CE-Israel, respectiv la articolele 5 și 6 din Acordul de asociere CE-OLP –, și anume eliminarea taxelor vamale, a restricțiilor cantitative și a altor măsuri cu efect echivalent în schimburile comerciale dintre părțile la fiecare dintre aceste acorduri.

49 Referitor la metodele de cooperare administrativă, în ceea ce privește, pe de o parte, Acordul de asociere CE-Israel, din dispozițiile articolului 22 alineatul (1) litera (a) și ale articolului 23 alineatul (1) din Protocolul CE-Israel rezultă că declarația pe factură necesară pentru exportul cu tratament preferențial este întocmită de un exportator desemnat de „autoritățile vamale [ale statului] exportato[r]”.

50 În ceea ce privește, pe de altă parte, Acordul de asociere CE-OLP, din dispozițiile articolului 20 alineatul (1) litera (a) și ale articolului 21 alineatul (1) din Protocolul CE-OLP rezultă că declarația pe factură necesară pentru exportul cu tratament preferențial este întocmită de un exportator autorizat de „autoritățile vamale din statul exportator”. În plus, articolul 16 alineatul (4) din Protocolul CE-OLP are drept consecință că numai „autoritățile vamale din Cisiordania și din Fâșia Gaza” sunt competente să elibereze un certificat de circulație a mărfurilor EUR.1 dacă produsele respective pot fi considerate ca fiind produse originare din Cisiordania și din Fâșia Gaza.

51 Din ceea ce precedă rezultă că „autoritățile vamale din statul exportator”, în sensul celor două protocoale menționate mai sus, dispun și unele, și celelalte, fiecare în cadrul domeniului său de intervenție teritorial, de o competență exclusivă pentru eliberarea certificatelor de circulație a mărfurilor EUR.1 sau pentru autorizarea exportatorilor implantați pe teritoriul aflat sub administrarea lor.

52 Prin urmare, a interpreta articolul 83 din Acordul de asociere CE-Israel în sensul că autoritățile israeliene ar fi învestite cu competențe vamale în privința produselor originare din Cisiordania ar însemna să se impună autorităților vamale palestiniene obligația de a nu își exercita competențele care le sunt totuși acordate prin dispozițiile menționate mai sus din Protocolul CE-OLP. O astfel de interpretare, care are drept consecință să creeze o obligație pentru un subiect terț fără consimțământul acestuia, ar fi astfel contrară principiului de drept internațional general *pacta tertiis nec nocent nec prosunt*, astfel cum este codificat la articolul 34 din Convenția de la Viena.

53 Rezultă că articolul 83 din Acordul de asociere CE-Israel trebuie să fie interpretat în sensul că produsele originare din Cisiordania nu intră în domeniul de aplicare teritorial al acestui acord și nu pot, așadar, să beneficieze de regimul preferențial instituit prin acesta.

54 În aceste condiții, autoritățile vamale germane puteau refuza acordarea dreptului la tratamentul preferențial prevăzut în Acordul de asociere CE-Israel mărfurilor respective pentru motivul că acestea erau originare din Cisiordania.

55 De asemenea, în cadrul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă autoritățile vamale din statul de import pot acorda un tratament preferențial atunci când un astfel de tratament este prevăzut în ambele acorduri relevante în speță, și anume Acordul de asociere CE-Israel și Acordul de asociere CE-OLP, în cazul în care nu se contestă că mărfurile respective sunt originare din Cisiordania și este prezentat numai un certificat formal al originii israeliene. Aceasta se întreabă mai precis în ce măsură poate fi admis un concurs de calificări lăsând deschisă

problema de a determina care dintre aceste două acorduri este aplicabil și dacă dovada originii ar trebui să provină de la autoritățile israeliene sau de la cele palestiniene.

56 A admite un astfel de concurs de calificări, întemeiat numai pe constatările potrivit cărora cele două acorduri în cauză prevedeau un tratament preferențial, iar locul de origine a mărfurilor este stabilit prin alte mijloace de probă decât cele prevăzute în acordul de asociere aplicabil efectiv, ar însemna a nega, în mod general, necesitatea ca, pentru a putea beneficia de un tratament preferențial, să se dispună de o dovadă valabilă a originii emisă de autoritatea competentă a statului de export.

57 Or, atât din articolul 17 din Protocolul CE-Israel, cât și din articolul 15 din Protocolul CE-OLP rezultă că, pentru ca produsele originare din statele părți contractante să poată beneficia de tratamentul preferențial, este necesară o dovadă a originii acestora. Această cerință a unei dovezi valabile de origine emise de autoritatea competentă nu poate fi considerată o simplă formalitate care poate să nu fie respectată în măsura în care locul de origine este dovedit prin alte mijloace de probă. În această privință, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că nu se poate accepta valabilitatea certificatelor eliberate de alte autorități decât cele desemnate în acordul de asociere respectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iulie 1994, Anastasiou și alții, C-432/92, Rec., p. I-3087, punctele 37-41).

58 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima și la a patra întrebare adresate că autoritățile vamale ale statului membru de import pot refuza acordarea tratamentului preferențial instituit prin Acordul de asociere CE-Israel în cazul în care mărfurile respective sunt originare din Cisiordania. În plus, autoritățile vamale ale statului membru de import nu pot efectua un concurs de calificări lăsând deschisă problema de a determina care dintre acordurile relevante, și anume Acordul de asociere CE-Israel și Acordul de asociere CE-OLP, este aplicabil în speță și dacă dovada originii ar trebui să provină de la autoritățile israeliene sau de la autoritățile palestiniene.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

59 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 32 din Protocolul CE-Israel, dovada de origine prezentată și răspunsul autorităților vamale ale statului de export sunt obligatorii pentru autoritățile vamale ale statului de import. Aceasta urmărește de asemenea să afle dacă, pentru soluționarea unui litigiu care apare cu ocazia unor controale efectuate asupra unor declarații pe factură, autoritățile vamale ale statului de import trebuie, în temeiul articolului 33 din acest protocol, să prezinte acest litigiu comitetului de cooperare vamală înainte de a adopta măsuri unilaterale.

Cu privire la obligativitatea răspunsului autorităților vamale ale statului de export pentru autoritățile vamale ale statului de import

60 Potrivit articolului 32 din Protocolul CE-Israel, controlul ulterior al declarațiilor pe factură se efectuează de fiecare dată când autoritățile vamale ale statului importator au îndoieli în ceea ce privește autenticitatea acestor declarații sau caracterul originar al produselor în cauză. Controlul este efectuat de autoritățile vamale din statul exportator. Autoritățile vamale care solicită controlul sunt informate cu privire la rezultatele acestuia cel târziu în zece luni. Acestea trebuie să indice cu claritate dacă respectivele declarații sunt autentice și dacă produsele în cauză pot fi considerate produse originare. În cazul unor îndoieli justificate și în absența unui răspuns la expirarea termenului de zece luni sau în cazul în care răspunsul nu conține informații suficiente pentru a stabili autenticitatea declarației în cauză sau originea reală a produselor, autoritățile vamale din statul importator refuză dreptul la tratament preferențial.

61 Într-un context juridic similar, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că din astfel de dispoziții rezultă că determinarea originii mărfurilor se întemeiază pe o repartizare a competențelor între autoritățile vamale ale părților la acordul de liber schimb, în sensul că originea este stabilită de autoritățile statului de export. Acest sistem se justifică prin

faptul că acestea din urmă se află în poziția cea mai potrivită pentru a verifica în mod direct faptele ce condiționează originea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 1984, Les Rapides Savoyards și alții, 218/83, Rec., p. 3105, punctul 26).

62 Cu toate acestea, un astfel de mecanism nu poate funcționa decât dacă autoritățile vamale ale statului de import recunosc aprecierile făcute în mod legal de autoritățile vamale ale statului de export (a se vedea în acest sens Hotărârea Les Rapides Savoyards și alții, citată anterior, punctul 27, precum și Hotărârea din 9 februarie 2006, Sfakianakis, C-23/04-C-25/04, Rec., p. I-1265, punctul 23).

63 Rezultă că, în cadrul acestui sistem de recunoaștere reciprocă, autoritățile vamale ale statului de import nu pot în mod unilateral să declare nevalabilă o declarație pe factură întocmită de un exportator autorizat în mod legal de autoritățile vamale ale statului de export. În același mod, în cazul unui control efectuat ulterior, în principiu, rezultatul unui astfel de control este obligatoriu pentru autoritățile vamale ale statului de import (a se vedea în acest sens Hotărârea Sfakianakis, citată anterior, punctul 49).

64 Cu toate acestea, în acțiunea principală, controlul ulterior în temeiul articolului 32 din Protocolul CE-Israel nu privea aspectul dacă produsele importate au fost integral obținute într-o anumită localitate sau au suferit o prelucrare sau o transformare suficientă pentru a putea fi considerate originare din această localitate conform dispozițiilor din Protocolul CE-Israel. Obiectul controlului ulterior privea chiar locul de fabricare al produselor importate în scopul de a aprecia dacă aceste produse intrau în domeniul de aplicare teritorial al Acordului de asociere CE-Israel. Uniunea consideră astfel că produsele obținute în localități aflate sub administrația israeliană începând cu anul 1967 nu beneficiază de tratamentul preferențial definit în acest acord.

65 Conform articolului 32 alineatul (6) din Protocolul CE-Israel, în cazul în care răspunsul autorităților vamale ale statului de export nu conține informații suficiente pentru a stabili originea reală a produselor, autoritățile vamale de control refuză dreptul la tratament preferențial.

66 Or, din elementele acțiunii principale rezultă că, în cadrul controlului ulterior, autoritățile vamale israeliene nu au oferit niciun răspuns precis la scrisorile autorităților vamale germane prin care se urmărea să se verifice dacă produsele respective fuseseră fabricate în coloniile israeliene din Cisiordania, din Fâșia Gaza, din Ierusalimul de Est sau de pe Înălțimile Golan. Mai mult, scrisoarea din 6 februarie 2003 a autorităților vamale germane a rămas fără răspuns.

67 În astfel de condiții, trebuie să se considere că un răspuns precum cel al autorităților vamale ale statului de export nu conține informații suficiente în sensul articolului 32 alineatul (6) din Protocolul CE-Israel pentru a stabili originea reală a produselor, astfel încât, într-un astfel de context, afirmația autorităților menționate potrivit căreia produsele în cauză beneficiază de tratamentul preferențial din Acordul de asociere CE-Israel nu este obligatorie pentru autoritățile vamale ale statului membru de import.

Cu privire la obligația de a sesiza comitetul de cooperare vamală

68 Articolul 33 primul paragraf din Protocolul CE-Israel prevede că, în cazul în care, cu ocazia controalelor prevăzute la articolul 32, apar litigii sau în cazul în care se ridică o problemă de interpretare a protocolului, aceste litigii sunt prezentate comitetului de cooperare vamală.

69 Potrivit articolului 39 din Protocolul CE-Israel, comitetul de cooperare vamală este un organism administrativ format din experți vamali și din funcționari ai serviciilor Comisiei, ai statelor membre și ai Statului Israel. Comitetul este însărcinat, în cadrul dispozițiilor acestui protocol, să îndeplinească orice sarcină de natură tehnică în domeniul vamal. În consecință, acesta nu poate fi considerat competent să soluționeze litigiile cu privire la probleme de drept precum cele referitoare la interpretarea Acordului de asociere CE-Israel însuși. În schimb, conform articolului 75 alineatul (1) din acest acord, astfel de litigii pot fi prezentate Consiliului de asociere.

70 Într-o situație precum cea din acțiunea principală, răspunsul autorităților vamale ale statului de export în cadrul procedurii de control ulterior prevăzute la articolul 32 din Protocolul CE-Israel nu poate fi considerat ca fiind la originea unui litigiu între părțile contractante cu privire la interpretarea acestui protocol. Astfel, pe de o parte, acest răspuns omite să furnizeze informațiile solicitate. Pe de altă parte, deși, în acțiunea principală, a apărut un litigiu cu ocazia procedurii de control ulterior declanșate de autoritățile vamale ale statului de import, acesta nu privește interpretarea protocolului menționat, ci determinarea domeniului de aplicare teritorial al Acordului de asociere CE-Israel.

71 Reiese că, în împrejurări precum cele din acțiunea principală, fiecare dintre părțile contractante dispune de posibilitatea de a prezenta Consiliului de asociere problema de interpretare referitoare la domeniul de aplicare teritorial al Acordului de asociere CE-Israel. În schimb, nu este obligatorie nicio sesizare a comitetului de cooperare vamală, întrucât această problemă de interpretare nu este de competența acestuia.

72 În orice caz, chiar dacă sesizarea Consiliului de asociere ar fi putut fi avută în vedere, fiind vorba de un diferend privind interpretarea Acordului de asociere ca atare, trebuie să se amintească faptul că, astfel cum Curtea s-a pronunțat deja, lipsa sesizării comitetului de asociere, creație a Consiliului de asociere, nu poate fi utilizată ca o justificare pentru a deroga de la sistemul de cooperare și de la respectarea

competențelor care rezultă din Acordul de asociere (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Sfakianakis, citată anterior, punctul 52).

73 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare adresate că, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 32 din Protocolul CE-Israel, dovada de origine prezentată și răspunsul autorităților vamale ale statului de export nu sunt obligatorii pentru autoritățile vamale ale statului de import în cazul în care răspunsul menționat nu conține informații suficiente în sensul articolului 32 alineatul (6) din acest protocol pentru a stabili originea reală a produselor. În plus, autoritățile vamale ale statului de import nu sunt obligate să prezinte comitetului de cooperare vamală instituit la articolul 39 din protocolul menționat un diferend privind interpretarea domeniului de aplicare teritorial al Acordului de asociere CE-Israel.

Cu privire la cheltuielile de judecată

74 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

1) Autoritățile vamale ale statului membru de import pot refuza acordarea tratamentului preferențial instituit prin Acordul euromediteraneean de instituire a unei asocieri între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Statul Israel, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 20 noiembrie 1995, în cazul în care mărfurile respective sunt originare din Cisiordania. În plus, autoritățile vamale ale statului membru de import nu pot efectua un concurs de calificări lăsând deschisă problema de a determina care

dintre acordurile relevante, și anume Acordul euromediteraneean de instituire a unei asocieri între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Statul Israel, pe de altă parte, și Acordul de asociere euromediteraneean interimar privind schimburile comerciale și cooperarea dintre Comunitatea Europeană, pe de o parte, și Organizația pentru Eliberarea Palestinei (OLP), care acționează în numele Autorității Palestiniene din Cisiordania și Fâșia Gaza, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 24 februarie 1997, este aplicabil în speță și dacă dovada originii ar trebui să provină de la autoritățile israeliene sau de la autoritățile palestiniene.

2) **În cadrul procedurii prevăzute la articolul 32 din Protocolul nr. 4 anexat la Acordul euromediteraneean de instituire a unei asocieri între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Statul Israel, pe de altă parte, dovada de origine prezentată și răspunsul autorităților vamale ale statului de export nu sunt obligatorii pentru autoritățile vamale ale statului de import în cazul în care răspunsul menționat nu conține informații suficiente în sensul articolului 32 alineatul (6) din acest protocol pentru a stabili originea reală a produselor. În plus, autoritățile vamale ale statului de import nu sunt obligate să prezinte comitetului de cooperare vamală instituit la articolul 39 din protocolul menționat un diferend privind interpretarea domeniului de aplicare teritorial al acordului menționat.**

Semnături